

T GENTSCH SPANT DE KRUUNE!

Waar de Gentsche sterre bleef stille staan

Toen ik laatst aan het grasduinen was in een ingebonden reeks van "Gentsch Museum", een "zondagsblad" of weekendbijlage bij de krant "Het Vaderland" uit mijn krantenverzameling, werd mijn aandacht in het nummer van 8 april 1899 getrokken door de titel:

Een lied van 1745 in de Gentsche volkstaal

De inleiding gaat als volgt:

"Onlangs verschenen er herhaaldelijk, in het Fransch dagblad "Le Petit Bleu", van Brussel, kluchten, gewestelijke vertellingen en zetten in de Gentsche volkstaal, alhier gekend onder den naam van "Nieuwbrugsch" waarschijnlijk omdat het platste Gentsch gesproken werd door de arme en onbeschaafde bevolking die den wijk der "Nieuwbrug" bewoonde, voor dat de gezondheidswerken werden uitgevoerd waardoor deze kant van de stad een nieuw uitzicht heeft gekregen. Het "Nieuwbrugsch" of plat Gentsch - men kan het in le Petit Bleu opmerken - laat zich niet alleen moeilijk lezen, maar nog veel moeilijker schrijven. Het heeft klanken die bijna niet in letters weer te geven zijn. Om het Gentsch goed weer te geven, zou het a.b.c. moeten vermeërdert worden*."*

Als een model in het genre noemt men den volksroman "Jellen en Mietje", in 1815 in 't licht gegeven door Karel Brouckaert."*

Sedert dien zijn er vele liedjes en volksblaadjes - vooral in tijden van kiezingen - in het Gentsch dialect verschenen. Noemen wij onder de liedjes deze van N. Destanberg. Het berucht liberaal spotblad "Baes Kimpe"* werd grotendeels in 't plat Gentsch geschreven en verried eene flinke pen. Lodewijk De Vriese* en Juliaan De Lantshere* hebben letterkundige beschouwingen over het Gentsch dialect beoefend. Wij vinden er eene aardige proeve van in een niet minder aardig boekje, getiteld*

APOLLO'S NIEUWE-JAARSGIFT
aen het bekoorlyke Hollandsche jufferschap

(Te Dordrecht)

Gedrukt by "Hendrik Walpot",

Boekverkooper over 't Stadhuys, 1745

Welke wij hier letterlijk overschrijven."

Enige verduidelijking

De Nieuwbrug, waarvan hoger sprake, was de brug gelegen tussen de St.-Jacobsnieuwstraat en de Keizer Karelstraat over de Reep. Later ging de naam van de brug over op de hele wijk gelegen tussen de St.-Jacobsnieuwstraat, Vlasmarkt, St.-Jacobs, Steendam (de vroegere St.-Jorisstraat), de Nieuwbrugkaai (aan de vroegere samenvloeiing van Leie en Schelde) en de Oude Beestenmarkt. Men sprak er een speciaal soort zeer plat Gents. De Friese taalkundige Johan Winkler schrijft daarover in 1874:

“Deze wijk wordt hoofdzakelijk door menschen uit den kleinen burgerstand, door werklieden en vooral fabrieksarbeiders bewoond. het zogenoemd Nieuwbrugsch wordt ruwer en platter uitgesproken dan het gewone Gentsch; ‘t wordt vooral ook veel slepender uitgebracht, zeer lijmig zoals men in Vlaanderen deze wijze van spreken noemt. Het hoofdkenmerk van het Nieuwbrugsch is de verandering van de volkomen “u” in de volkomen “v”. “

Zo zei men “*brigge*” voor “*brugge*”, “*mîtse*” voor “*mutse*”, “*kîrf*” voor “*kurf*”, “*iww*” voor “*uww*”, “*mîgge*” voor “*mugge*” en “*opvîllen*” voor “*opvullen*”. En Winkler gaat verder:

“Wat men tegenwoordig (1874) Nieuwbrugsch noemt, is eigenlijk de algemeen oud-Gentschen tongval. Voor een halve eeuw (1824) sprak nog het grootste deel van de burgerij te Gent op zijn Nieuwbrugsch, ofschoon niet zoo ruw en plat als de hedendaagsche echte Nieuwbrugelingen doen.”

De zgn. “gezondheidswerken” waar men het over heeft, behelsden het dempen van de vele kleine waterloopjes die steeds meer op open riolen begonnen te lijken. Na de verschillende cholera-epidemieën in de 2de helft van de 19de eeuw, nam het stadsbestuur drastische maatregelen om deze bron van ziektekiemen definitief te elimineren door ze op te vullen of te overwelven.

Dialectspelling

“Om het Gentsch dialect neer te schrijven, zou het a.b.c. moeten vermeerderd worden.” Schreef men toen al. Dit geeft ons de gelegenheid eventjes een boompje op te zetten over dialectspelling.

De enige wetenschappelijk verantwoorde manier om vandaag gelijk welke taal of dialect op papier te zetten is gebruik te maken van fonetisch schrift. Daar heeft men het alfabet inderdaad zodanig uitgebreid dat men in staat is elke klanknuance precies weer te geven. Het enige probleem is: buiten een handvol wetenschappers kan geen kat dit schrift lezen, laat staan schrijven. En nochtans wordt er in Gent de laatste jaren terug druk in het dialect geschreven en gepubliceerd. En iedereen begrijpt wat er staat.

Geen enkele autoriteit is eigenlijk gemachtigd om ook maar enige verplichting voor wat betreft woordgebruik of schrijfwijze van het dialect op te leggen. Ook de schrijfwijze van Lodewijk Lievevrouw-Coopman is voor het Gents maar wat ze is: zijn manier om Gents te schrijven. En als het over de spelling gaat, hoeven we maar aan de oeverloze discussies te denken die onze laatste spellingswijziging voorafgingen... Taalfanatici hebben dus nog jaren stof om over door te bomen! dr. Jaques Van Keymeulen van het Seminarie voor Nederlandse Taalstudie en dialectologie van de Gentse Universiteit zegt daar het volgende over:

“Een goede kennis van fonetica en fonologie en daarmee gepaard gaand, een juist inzicht in het onderscheid tussens klank, foneem en letter is echter onontbeerlijk om over spellingskwesities goed na te kunnen denken en deugdelijke spellingen te kunnen ontwerpen.”

Aldus Van Keymeulen, en hij verwijst hier graag naar “Praktische uitspraakleer van de Nederlandse Taal” door prof. Blanquaert. En hij gaat verder:

“De amateurlexicograaf moet ervan overtuigd zijn dat een leesbare, populaire dialectspelling noodzakelijk benaderend (fonetisch) is, en dat hij geen tijd hoeft te verliezen met een poging om werkelijk alle klanknuances (allofonen) die hij in zijn dialect hoort, in een zelfgemaakte spelling weer te geven. Indien hij die nuances toch tracht neer te schrijven, gaat hij de weg op van een fonetische spelling en is hij verplicht het fonetisch schrift te gebruiken ofwel zelf een fonetisch schrift te vinden.

Als algemene regel mag gelden: **hoe nauwkeuriger** (fonetischer) de spelling, **hoe moeilijker** te lezen. **Hoe grover** (fonologisch) de spelling, **hoe makkelijker** te lezen. Elke dialectspelling die leesbaar wil zijn, behoort een evenwicht te zoeken tussen twee principes:

1° - Alle fonemen(1) dienen in elk geval weergegeven te worden.

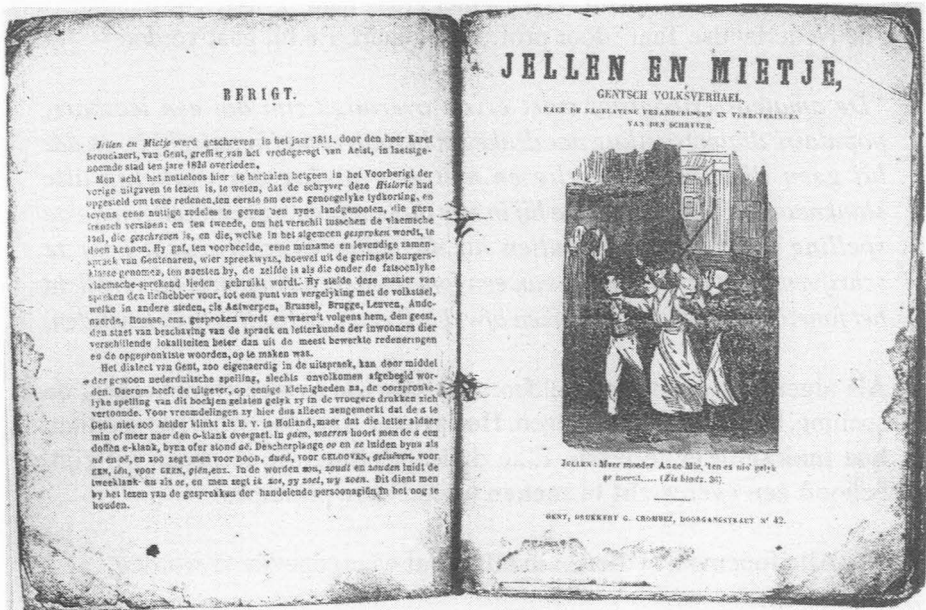
2° - De dialectspelling **sluit het best zo dicht mogelijk aan** bij de gewone Nederlandse letters en spellingsconventies.

Gentse dialectschrijvers van toen.

Pogingen om het Gentse dialect leesbaar neer te schrijven dateren niet van gisteren. Velen zijn ons voorgegaan.

Zo heeft de opsteller van het artikel het over Karel Brouckaert. (° Gent 1767, + Aalst 1827) Hij was Gentenaar maar werkzaam op de griffie van het vrederegerecht te Aalst. Bekende publicaties zijn *“Dagelyks Nieuws van Vader Roeland, Pendant van Père du Chêne”* (Gent 1792-93), *“De Sysse-Panne”* (Gent 1795-1798). Later werden fragmenten daaruit gepubliceerd onder de titel *“Borgers in den Estaminé”* en *“Den Jongen Tobias”*. *“Briefwisseling tusschen Vader Gys en verscheyde andere geleerde Persoonen van zynen Tyd”* (Gent 1799-1800).

Zijn verhaal *“Jellen en Mietje -twee buurkinders uit de wijk der Nieuwbrugge-”* (1814-15) (illustratie), werd ingevolge de toen geldende Franse keizerlijke decreten op de drukpers in handschrift afgegeven op de *“secretarie”* van de *“Préfecture du Département de l'Escaut”* (Scheldepartement) en vandaar naar Parijs gezonden om de toelating tot publicatie te krijgen. Het manuscript slingerde daar een jaar rond omdat niemand de taal van Jellen en Mietje verstond: de dialogen waren nl. in het Gents geschreven! De boekkeurders

stuurden pas in 1813 het hele zaakje terug naar de prefect te Gent met de opdracht het helemaal in het Frans te vertalen. Een groot deel van het origineel manuscript keerde niet naar Gent terug en schijnt verloren gegaan te zijn in de papieren mallempolen van de “*sécretarie*” te Parijs.

Gelukkig voor ons heeft Broeckaert zijn verhaal niet vertaald en was het eerst in 1815, na de nederlaag van Napoleon dat de vrijage van Jellen en Mietje in “*den nieuwen dobbelen schapers-almanak*” te Gent gedrukt werd. Vanaf 1837 volgde een aantal bijgewerkte drukken en in 1932 gaf “De Sikkel” het werkje voor de laatste keer uit. Het geeft ons een beeld van het Platgents uit die periode.

De tweede man waarvan sprake, is Napoleon Destanberg, ° 7 febr. 1829. Hij volgde stedelijk onderwijs, Atheneum en Universiteit, brak zijn studie in de rechten af om dichter en dagbladschrijver te worden. Schreef onder de pseudoniemen *de jongen van de waterwijk*, *Baas Kimpe (illustratie)* of *Cies van Ghendt*. bekend als liberaal journalist en volks liedjesschrijver, waaronder vele in het Gentse dialect. (*Al de Liberale Liedjes en gedichten van Nap. Destanberg. 1846-1866. Gent bij Aug. Van De Weghe, Korte Dagsteege, 18, 1866*) (*illustratie*). Zijn gekendste lied is zeker “*Die jonkmans van Gent*” op muziek van Karel Miry. Destanberg overleed op 4 sept. 1875 op 46 jarige leeftijd. In de KNS staat zijn borstbeeld van de hand van Theo Soudeyns.

Ook Lodewijk De Vriese wordt vernoemd (° 8 okt. 1848). Hij groeide op te Evergem. Werd na de middenschool notarisklerk, vervolgens aldaar in gemeentedienst, later naar het Provinciebestuur. In 1875 richtte hij een drukkerij op en gaf het liberale blad *De Meetjeslander* uit, weldra gevolgd door een twintigtal andere. Van 1875 tot 1878 was hij beheerder van de Flandre Libérale. In 1848 moest hij zijn uitgeverij opgeven wegens politieke problemen. Hij was ook de inrichter van vaktentoonstelling waaronder de vermaarde Provinciale tentoonstelling in het Citadelpark te Gent in 1899.

Zijn letterkundige loopbaan begon hij in 1865 op zeventienjarige leeftijd met de zedenschets: “*Geschiedenis van een paar halve laarzen met dubbele zolen*”. Dan volgden:

1865: *Beschrijving der feesten, gegeven t. gelegenh. der inhuldiging van Z.H. Leopold II...*

1870: *Luimige brokken, schetsen uit het Vlaamse volksleven.*

1873: *Twee Volksjongens of wat het is Klerk te zijn & Twee Werklieden.*

1874: *Beknopt Handboek van den Ambtenaar des Burgerlijken Stands.*

1879: *Manuel Succint de l' Officier de l' Etat civil.*

1. Waer is 't want 't is?
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want

2. Waer is 't want 't is?
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want

BAAS KIMPE

TWEEDE BRIEF
 VAN MEER SPREKEN VAN BAAS KIMPE
 Mijn gade Baas Kimpe
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want

3. Waer is 't want 't is?
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want
 Die die niet want

DERDE, VERHOORDE EN GANTSCH-GEZELIK
 UITGAVE
1907
GENTSCH-SPREEKWOORDEN
 EN
SPREEKWIJZEN
 DOOR
LODEWIJK DE VRIESE

Waarom, dat de portiere stem, die brand, een spijet!

BIJ ALLE BOEKHANDELAARS EN BOEKVERKOPERS VERKRIJGBAAR

AL DE
LIBERALE LIEDJES
 EN
 GEDICHTEN
 VAN
Uap. Destanberg.
 1846-1866.

VOI KREDITIE.
 1 FRANK.

GENT,
 BIJ AUG. VAN DE WEGHE,
 Korte Dagstege, 18.
 1866.

Uitgegeven ten voordeele van het Werk der Weduwen-

GENTSCH-SPREEKWOORDEN EN ZEGSWIJZEN

VERTAALD DOOR
Juliaan DE LANDTSHEER

.....
PRIJS FR. 0.50.

GENT
 DRUKKERIJ FR. WARM-LEENDERS, VLAANDERENSTRAAT, 32.

1890: *Gentsche spreekwoorden en spreekwijzen*. (illustratie)
 1915: *De Volksdichter Napoleon Destanberg herdacht*.
 1916: *Een Wandelingsken in 't ronde van Gent*.
 1920: *De volkszanger Karel Waeri herdacht*.
 1923: *Zwart Polleke. Herinneringen uit mijnen schonen jongen tijd*.
 1925: *Onder de Wekkinge. Een resem brokskens Gentsch leven voor 't volk bijeengegaard*.
 1928: *Onder de Draeke. Een tweede resem brokskens Gentsch leven voor 't volk bijeengegaard*.

Verder verschenen er nog ontelbare bijdragen in *Meilover*, *Gent Voorwaarts*, *Gent XXe eeuw*, *Jaarboek van de Koninklijke Hoofdrederijkerskamer Het kersouwken te Leuven*, *Het Bouwvak*, *Oostvlaamse Zanten*, *Zondagsblad* (letterkundig bijblad van *Vooruit*), *De Gazette van Gent*, *De Meetjeslander*, *La Flandre Libérale*, enz...

Verder heeft men het nog over Juliaan De Lantsheer. Hij publiceerde in 1892 zijn 20 pp. tellend werkje: *Gentsche Woorden en Zegswijzen*, prijs FR.0.50, *Uitgegeven ten voordele van het "Werk der Weduwen"*, Gent, Drukkerij Fr. Waem-Lenders, Vlaanderenstraat, 32. (illustratie)

Het lied

Een Nye Vloams Liedeken Jente (2)
Door de Redderaiikers van Gente,
Van de dry Waizen uit Orienten.(3)

Stemme: "Attende moi sous l'orme"

Links staat de liedtekst in originele spelling, rechts een transcriptie in "hedendaags" Gents dialect.

1.

Dry Mans oit Orienten,
s 't niet ien wondre sauk,
Ons deken kakt corenten (4),
Heel wonder soet van smauk,
Den Dief die es goan loopen,
Men bind hem aan le mast,
Mit vijftien doisent knopen;
Is dat niet wel gepast.

Drij mannen uit Oriënte,
Es 't niet een wond're zaak?
Onzen deken kakt korenten,
Guul wonderzoet van smoak,
Den dief die es goan lupen,
Men bindt hem aan de mast,
Mee vijftienduuzend knupen;
Es da nie wel gepast?

2.

**Wai zijn dry groote Fielen (5),
Wij komen van zoo veer,
Ne waugen mit vier wielen,
Den audsten draegt de Ster,
De jongste van ons drayen,
Die is een beetje zwart,
En die doar stoat bezayen,
Die woond omtrent de Mart.**

*Wij zijn drij grute fielten,
Wij komen van zuu ver,
Ne woagen mee vier wielen,
Den ouwsten droagt de ster,
De jongste van ons drijen
Die es een beetsje zwart,
En die doar stoat bezijen,
Die weunt omtrent de mort.*

3.

**Wij kwoamen veur Herodes deur,
't Was in den avond spau (6).
Zijn wayf die was goev Humeur,
Se gaef ons elk een vlau (7),
En doar mee wierd het toen zou loat,
Wat komt mij in den zin,
De Staer is schoon, de Staer es froay,
Doar stinkt een keersken in.**

*Wij kwamen veur Herodes deur
't Was in de oavond loat
Zijn wijf die was goe van humeur,
Ze gaf ons elk een vloai,
En doarmee wierd het tons zuu loat,
Wat komt mij in den zin?
De sterr'es schuun, de sterr'es froai,
Doar steekt een kiskan in.*

4.

**De staer en wau niet voartgoan,
En Jappe (8) sloeg zain wijf,
En Melse (9) bonter ien koortke
aen,
En Balte (10) droayde zo staif,
Doe kwoame way aen een Bakkeray
En anders niet eene zier(11),
Doar staulen way een brood twee dray,
En de Staere was van pampier.**

*De ster en wild'g' nie vuurtgoan,
En Jacob sloeg zijn wijf,
En Melchior bond er een kuurd'ken
aan,
En Balthazar droaidege zuu stijf
Toen kwoamen wij aan een bakkerij,
En anders nie ene zier
Doar stolen wij een bruid twee drij,
En de sterre was van papier.*

5.

**Twee Knevels (12) laik enne Mutzaert (13),
Gezauten Vlais met Mustaert,
Pas da nie wel bay een?
Myn Heer hoe veel belieft 'er u van,
Het blinkt gelaik jene zon.
En Coridon de Haider (14)
En den Haired(sic) Coridon.**

*Twie knevels gelijk ne mutsaert,
Gezjiten vleesch mee mostoart,
Past da nie wel bijeen?
Mijnheer, hoevele belieft er u van?
Het blinkt gelijk ene zon.
En corindon van Haider
En Haiders corindon.*

6.

**Den Hoan stoat op den toren,
En de Rook vliegt oit de Schauw,
Main geld heb kik verloren,
En vreesse kik veur main Vrouw,
En Raynse wyn met saukerbroot
In een beschetten broek,
De Moan die schaynt voorwoar zo
root
Gelayk jene Peperkoek.**

*Den hoane stoat op den toren,
En de ruuk vliegt uit de schouwe,
Mijn geld heb kik verloren,
En vrese kik veur mijn vrouwe,
En Rijnse wijn mee suikerbruud,
In een beschetten broek,
De moane die schijnt veurwoar zuu
ruud,
Gelijk ene peperkoek.*

Wat wij hier gehoord hebben is niet echt een verhaal maar eerder een snoer van geestig rijmende non-sens-zinnen. Ook zijn heel wat woorden uit het lied nu totaal in onbruik geraakt, zoals: *jente, spau, fiele, corindon,...*

We hebben hier te maken met een vrij geslaagde vroege poging om een tekst effectief leesbaar en reproduceerbaar in het dialect neer te schrijven. Men lukt er toch al behoorlijk in de zo typische twee- en drieklanken (diftongen) uit het Gents vrij consequent weer te geven, zoals: *goan, doar, stoat, kwoamen, loat, hoan, moan, voorwoar, drayen, gelayk, bakkeray, bezayen, froy, Raynse, schaynt, bay een* (bijeem), enz...

Door het vernoemen van menige lekkernij zoals krenten, vlaai, brood, gezouten vlees met mosterd, Rijnwijn, suikerbrood en peperkoek, hopen zij hun luisteraars als goede verstaanders na het zingen van hun bedellied, aan te sporen tot gulle gift van spijs en drank.

Wij wensen Jappe, Melse en Balte met de eindejaarsfeesten veel lekkers toe.

***En uuk veur ulder in twieduust en twieje:
eentse mee suiker en eentse mee zeem!***

Eddy "den Twiedekker" LEVIS

NOTEN

Daar de liedtekst toch vrij veel onbekende of niet zo doorzichtige woorden telt, dringt enige toelichting zich hier wel op.

1. *fonemen* zijn woorden die enkel door hun **klank** verschillen en daardoor een andere betekenis krijgen. vgl deze twee *fonemen* uit het Oost-Vlaamse dialect :

"Hij nam een beete van zijnen boterham" - *beete* (A.N. *beet*)
"Ter valt een beete van de kerre" - *beeëte* (A.N. *biet*)

2. "Jente": < Mnl. bnw. *jent(e)*, *gent(e)*, *gentel(ike)*, *gentelijc*: edel, lief, bevallig, mooi. verwant aan het Eng.: *Gentleman* en het Fr.: *gentilhomme*.

Dit woord treffen we ook aan in het refrein van het bekend Lied, "'t Ros Beiaert":

*"De vier Aymonskinderen jent, met blanke zwaard in d'hand.
Ziet ze rijden, 't zijn de schoonste van ons land."*

3. "Oriënten": < Fr. *Orient*: Oosten, hier: uit het Heilig land

4. "corenten": krenten, grote rozijnen uit Korinthië.

5. "*Fielen*": mv. van Mnl. znw. *fiel* (ca. 1550), < Fr. *vilain*. (gemeen). Hedendaags Nl. "fielt": laaghartige ploert, doortrapte schurk. Syn. schoft, afl.: fieltachtig, fieltenstreek, fieltig.

6. "*spau*": Mnl. *spade*, (*spader*, *spæst*) < *spæd*, *spædt*, bnw. & bw.; verwant aan het Duitse: *spät* (laat) en *später* (later). J. Verdam schrijft in zijn "Middelnederlandsch Handwoordenboek" (1911):

1. laat op den avond zijnde, op een laat uur van den dag plaats hebbende. "Dat hi comen sal te spade"

2. Laat. ver in tijd gevorderd zijnde, waarvoor het grootste deel van den tijd verstreken is: "*het is te spade.*" - "*vroech ende spade.*"

3. lang durende: "*Dat orlof nemen dochte hem spade; het ware spade*", het zou lang duren.

Ook ironisch voor nooit: (tot een vijand dien men een dodelijke slag toebrengt)... "*nu hout dat du sulst spade ghenesen sijn*", het zal lang duren voor gij hier van hersteld zijt!

7. *vlau*: vlaai,

1. taart: < vlade (1540) oorspronkelijk gewesttaal, nu algemeen gangbaar rond gebak van brooddeeg, eieren, melk, ed. met opstaande rand en gevuld met rijstebrij of vruchten. Zo kennen we rijstevlaai, abrikozenvlaai, appelvlaai, kersenvlaai, kruisbessenvlaai, vruchtenvlaai, enz...

2. oorveeg: *een toarte, een blafte, ne lap, een uurvoage, een koaksmete, enz...*

8. *Jappe*: < *Jacob*, bijbelse naam. Patriarch, zoon van Isaac (Genesis 25:26) Betekenis: "hielhouder"

9. *Melse*: mansnaam, *Melchior*, één van de Drie Koningen.

(L.L.-Coopman Gents Wnbk. p.853) Betekenis: "koning des lichts" of "de koning (= God) is licht".

10. *Balte*: mansnaam, *Balthazar*. Betekenis: “God bescherm zijn leven” of “uitnemend heer”. (L.L.-Coopman Gents Wnbk. p.130): *Balte -Koestront*:
 1. *en kort en dik manspersoon*.
 2. *Gentse straatheld*.
11. *zier*: < *ziere, siere*, znw.vr.: een ziertje, zeer kleine hoeveelheid “*niet een siere*”, niet het minste, geen *zier*. (Verdam Mnl. handwbnk. p.540) Het zinnetje is naar alle waarschijnlijkheid te interpreteren als: “Anders stelen wij niet het geringste, niet het minste, niets!”
12. “*knevel*”: znw. syn. “moustache”: snor.(ca. 1567) < *knevelen* of *knevelbaard*. Elk van de beide helften van een snor: grote *knevels*, de *knevels* opstrijken.
13. “*Mutzaert*”: mutsaert of mutsaart; samengebonden takkenbos verkocht als brandhout. “*Twee Knevels Laik enne Mutzaert*” betekent dus: een snor als twee takkenbossen.
14. “*Coridon de Haider*”:

1. <Fr.: *corindon* (< *tamoul kurundam*): Nl. *korund*. Tweede hardste edelsteen na diamant. Vrij veel voorkomend mineraal.

Een van deze variëteiten (*corindon hyalin*) heeft verschillende namen al naar gelang de kleurvariëteit. rose: *robijn*, geel: *topaas*, blauw: *safier*, violet: *amethyst*, groen: *smaragd*, kleurloos: *witte safier*.

De grijs-zwarte variëteit, het amarilgesteente, is een amorf gesteente grotendeels bestaande uit korund en magnetiet. Het wordt wegens zijn hardheid (H-9) als slijpmateriaal gebruikt.

2. Haider: slaat op sultan *Haider-Ali* van de Indische staat Mysore (regeringsperiode 1766-1782). Hij werd geboren in 1722 te Devanahalli. Was ten tijde van het ontstaan van het lied (1745) een veelbesproken figuur. Trad in 1749 in dienst van Mysore. Werd in deze staat opperbevelhebber en na de dood van de radjah tevens vorst. Haider schoeide zijn leger op Franse leest en was, dikwijls met de steun van de Fransen, een gevaarlijk tegenstander van de Engelsen in hun strijd om Hindoestan. Zij brachten hem echter in 1781 te Porto Novo een zware nederlaag toe. Hij sneuvelde uiteindelijk in de slag bij Arkot op 7 december 1782.

Het is dus helemaal niet verwonderlijk dat men in een kerstlied uit 1745 het firmament vergelijkt met een door Sultan Haider-Ali uitgestrooid schitterend edelstenentapijt want “*Het blinkt gelijk ene zon*”.

Ook in de laatste zin van strofe 5 had er eigenlijk “haider” en niet “haired”(sic) horen te staan, gezien die eigenlijk een herhaling is van de vorige zin met woordomwisseling.

BIBLIOGRAFIE

- J. Verdam, “*Middelnederlandsch Handwoordenboek bewerkt door J. Verdam hoogleeraar te Leiden s' Gravenhaege Martinus Nijhof, Boek, courant- en steendrukkerij w/h G.J. Thieme, Arnhem. maart 1911*”.

- **Eddy Levis**, “*De relatie tussen het Gentse dialect en de fabriek: het Fabrieksgents*”
- **Fr. De Coster**, “*Lodewijk De Vriese herdacht bij de 100e verjaardag van zijne geboorte op 8 oktober 1848. Overdukt uit “Oostvlaamse Zanten” 23 jg., 1948 Drukk. v/h Ad. Hoste, N.V. Gent.*
- **Bond van Oostvlaamse Folkloristen**, “*Lodewijk De Vriese, Bio-Bibliografische studie, met een Keur uit zijn Werken. Uitgave van den Bond van Oostvlaamse Folkloristen. - 1931 - Drukkerij Van den Broeck-Jacobs en zoon, St.Jansstraat, 36, Aalst.*”
- **Gustaaf D’Hondt**, “*Gentsche figuren. Rust Roest! Lodewijk De Vriese door Gustaaf D’Hondt. Geschenkenexemplaar. Overgedrukt uit “Groot Snoeck’s Almanak voor 1927” oplage 40.000 exemplaren. Uitgave van Snoeck Ducaju & Zoon Gent*”
- **Lodewijk De Vriese**. “*De volksdichter Nap. Destanberg herdacht (met portretten, Gent Boekhandel Van Goethem (Van Rysselberghe en Rombaut opvolgers), 1915, 100 blz. Engels formaat.*
- **Uit de geschiedenis van de pers**. “*Korte gegevens over het algemeen, het nationaal en het Gentse dagbladwezen. Samengebracht door Ferd. De Smedt voorzitter van de Afd. Vlaanderen van de Alg. Belg. Persbond. Journalist en kunstcriticus. Uitgave Afdeling Vlaanderen van de Algemene Belgische Persbond. Gent 1951.*
- **Zo kwam Gent van de pers**. “*Speciale publicatie (Als krant van 12 pp.) n.a.v. tentoonstelling in de G-bank op de Kouter i.s.m. de Gentse pers, Algemeen Belg. Persbond Afd. Vlaanderen, Seminarie v. Nieuwste Geschiedenis R.U.G., Instituut v. Bedrijfsopleiding en Public Relations, Stadsbestuur Gent, privémedewerkers. 1974.*
- **dr. Jacques Van Keymeulen**. “*Een handleiding voor de amateurlexicograaf. Hoe schrijf ik een dialectwoordenboek? Vakgroep Nederlandse Taalkunde. Woordenboek der Vlaamse dialecten. Universiteit Gent Blandijnberg 2 B-9000 Gent, 1995, ISBN 90-7473-04-1 Uitgegeven met de steun van de provinciebesturen van Oost Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland.*
- **Karel Broeckart**. “*Borgers in den estaminé, met inleiding en aantekeningen van dr. A. Jacob. Spectatoriale Geschriften I. Voor de Seven Sinjoren uitgegeven door “De Sikkel” te Antwerpen en ook verkrijgbaar bij C.A. Mees te Santpoort, MCMXXII (1922).*

AANKONDIGING

De tweejaarlijkse “Geschiedkundige Boekenbeurs voor Vlaanderen” die georganiseerd wordt door de “Koninklijke Bond van Oost-Vlaamse Volkskundigen” gaat voor de 11e maal door op zaterdag 9 februari van 11 tot 18 uur en op zondag 10 februari van 10 tot 17 uur.

De onderwerpen zijn: Archeologie - Familiekunde - Geschiedenis - Heemkunde - Volkskunde.

Deze boekenbeurs wordt, zoals de vorige keren, gehouden in de Sint-Pietersabdij. Onnodig te zeggen dat de “Heemkundige en Historische Kring Gent” er wel een stand zal hebben en er alle geïnteresseerden graag zal verwelkomen.